

ETHDIARI

Numerò 90
Dimenge 25 d'abriu 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

CAMPIONS

dera Liga de Fòtbol Sala Val d'Aran 1998-1999.
Equip dera Escòla de Fòtbol dera
Escòla Municipal de Vielha-Mijaran.

PLEN DER AJUNTAMENT DE VIELHA-MIJARAN

Entà deluns dia 26 d'abriu qu'ei convocada ua session ordinària deth Plen der Ajuntament de Vielha-Mijaran tamb eth següent orde deth dia:

1. Aprobacion des actes des sessions anteriores.
2. Dar compde de decretès de Bailia e ratificar eth decret sus era dimission der arquitecte tecnic, senhor Joaquín José Obiols.
3. Aprobacion de certificacions d'òbres.
4. Execucion per fases deth projècte d'urbanizacion E.D. 10, tamb era aprobacion der amàs de condicions entara licitacion dera IIau fasa e convocatòria de concors public.
5. Aprobacion des quòtes urbanistiques dera IIau fasa dera obra d'urbanizacion der E.D. 10 de Vielha.
6. Aprobacion dera imposicion e ordenacion de contribucions especiaus dera IIau fasa dera obra d'urbanizacion E.D. 10 de Vielha.
7. Aprobacion dera imposicion e ordenacion de contribucions especiaus dera obra d'urbanizacion des carrèrs Sant Miquèu e camin de Mont de Vilac.
8. Adjudicacion definitiua des parcelles 25. b) 1 deth P.P. Mijaran e RC deth P.P. Eth Solan.
9. Renaücion deth contracte de loguèr deth locau deth Jutjat.
10. Aprobacion iniciu dera modificacion des Nòrmes Subsidiàries der equipament sociu de Betren.
11. Ratificar er acòrd d'aprobacion provisionau deth Plan Especiau de Mielhora Urbana de Vilac.
12. Aprobacion iniciu deth Plan Especiau des parcelles RC 48 e RC 49 deth P.P. Eth

- Solan.
13. Aprobacion iniciu deth Plan Especiau num. 5.
14. Cession d'us dera casa Saforcada tath Conselh Generau d'Aran.
15. Reduccion deth capitau de VIGESA.
16. Incautacion de quauqui avals.
17. Acceptacion dera cession de terrenes entà vials.
18. Suspension dera concession de licències d'òbres entara construccion de cabanes en terren non urbanizable.
19. Recepcion provisionau dera urbanizacion parciau dera plaça dera Generalitat per VIELHAPARK SL.
20. Adjudicacion definitiua deth profitament de peishius.
21. Ratificar er acòrd marc damb PREVEN-RISK sus era estacion d'esquí Tuca.
22. Aprovar era adesion ath convèni entre LOCALRET e TELEFÓNICA.
23. Dar compde der escrit d'allegacions ath pressupòst entar exercici 1999 deth Conselh Generau d'Aran.
24. Declarar es veïculs municipaus en çò que tòque ath servici de seguretat ciutadana en cas de catastrofes, calamitats, eca.
25. Mocion de SOS RACISME de Catalonha.
26. Mocion d'AMC sus:

- a) era commemoracion des 20 ans d'ajuntaments democratics.
 - b) solidaritat damb Kosòvo, campanha entà recuèlher sòs e minjar
27. Mocion der Ajuntament de Sant Fruitós de Bages sus eth supòrt ath Moviment pro-Joaquín Martínez.
 28. Precs e demanes.

COMENCEN A APARÉISHER ÒMES KOSOVARS ENTRE ES REFUGIADI

A començat a vedé-se en Albània, entre es colones de refugiadi kosovars, grups d'òmes en edat de combàter, dempús de setmanes de témer qu'èren assassinadi laguens de Kosòvo.

Er exòde de kosovars l'integraue majoritàriament hemnes, mainatges e ancians, d'ençà qu'es tropes iogoslaves auien accelerat çò qu'era OTAN denuncièc com ua campanha de 'netèja etnica' en Kosòvo. Se temie pera sòrt des òmes absenti, tamb edats que van dera adolescència enquias 60 ans. S'a dit que fòrça d'eri sigueren reclutadi voluntàriament enes fòrces que combaten ath govèrn iogoslau.

Eth corresponsau dera CNN, Ben Wedeman, didec que quauqui òmes crotzèren era termièra iogoslava diuendres. Quauqu'uns dideren qu'auien estat agropadi pes autoritats sèrbies e portadi a realizar trabalhs forçadi entà dempús èster expulsadi.

Era majoritat des mès de sies cents mils kosovars a cercat refugi en Albània e Macedònia. Bèri uns des qu'arribèren a Albània caminèren mès de 160 quilomètres entà gè-

sser de Kosòvo, e traussèren era frontèra tamb es pès ensangonadi.

Encara son plan dures es condicions de vida enes hangassi que son es campaments en aqueri país, maugrat qu'es desplaçadi pòden recèber atencion basica, didec Clare Short, era secretària britanica entath desenvolopament exterior.

Peth sòn costat, es organismes umanitaris d'ajuda e oficials dera OTAN comencèren a planejar era tornada de centenats de milers de refugiadi entà Kosòvo, quan acabe eth conflicte.

Es tropes dera OTAN an despartit 11.000 tones d'ajuda umanitària entà alimentar e auerjar lèu ueitanta cinc mil refugiadi e an subministrat 716 tones de medecines, didec eth vicealmirant Ian Garnett, cap d'operacions de Gran Bretanha. "Era ajuda umanitària despartida siguec sufisenta entà alimentar 400.000 personas pendent setze dies, autrejar aubèrja temporau, lhets e servicis basics tà 100.000 refugiadi e entà satisfèr es besonhs medicaus primaris de 300.000 personas".

Grândola, vila morena

Terra da fraternidade

O povo é que mais ordena

Dentro de ti ó cidade

José Afonso,
cantaire
portugués

AUÉ HÈ 25 ANS DERA REVOLUCION DES CLAVELHS EN PORTUGAU QUE PORTÈC ERA DEMOCRÀCIA

Tàs zèro ores e vint menutes deth 25 d'abriu de 1974, Radio Renascença emetie, en sòn programa *Limite*, era cançon, alavetz proibida, "Grândola, vila morena" de José Afonso. Ère eth senhau trigat peth Moviment des Fòrces Armades (MFA) entà confirmar qu'era operacion militar auie començat. Dera man d'un moviment democratic der exercit portugués, e sense disparar cap de tir, tamb era complicitat de grani sectors dera poblacion portuguesa, se passèc d'un regim dictatoriau, eth mès antic d'Euròpa, tà un de democratic. Era Revolucion des Clavelhs siguec pacifica e portèc er optimisme en Portugal. Coma escriguec Saramago: "es carrèrs de Lisboa, de tot Portugal, s'aumpliren de lum [...] èrem erosi perque era alegria s'auie calat entre nosati e tot ère possible".

PROJÈCTE

CRONICA D'UA CONFERÈNCIA ANONCIADA

Et dissabte 17 d'abriu, coincidint amb era campanha arqueologica d'enguan, se presentèc en Les eth Projècte de restauracion deth castèth. Aguest qu'ei un ambiciós projècte amiat per Ajuntament que prevé, amb ua inversion de 25 milions d'un convèni amb eth Ministèri de Foment, crear un equipament museístic ena bastissa un còp recuperada e que serie un gran dinamizador culturau en Baish Aran.

Coma acte centrau i auec ua conferéncia sus es actuacions arqueologiquas en castèth ena sala d'actes der Ajuntament de Les. Aguesta comencèc en ua ora tradicionaument pòc taurina, es sèt e mieja deth ser passades, e deuant d'ua trentea de personas, entre es quaus bona part dera crèma culturau aranesa e representants dera noblessa locau, que dèren era 'nòta faussa' ara fin der acte. Eth conferenciant, er arqueològ aranés Pere Còts, hec ua disertacion sus es trabalhs que s'a hèt en castèth despartida en dues parts. Ua introduccion teorica sus era istòria deth senhoriu de Les, des sues prumeries enquiara sua fin, hèta a compdar des trabalhs d'investigacion dera documentacion existenta sus eth tèma. Aguesta part sajaue de plaçar eth castèth en contèxte istoric, geograficament e cronologicament. Suspresiuament, per çò qu'ei abituau en conferenciant, siguec un resumit plan resumit basat ena istòria des senhors deth castèth, un intratge cronologic sus era existéncia deth senhoriu.

Maugrat es uets documentaus que i a sus eth bastiment dera fortificacion, anteriora ath sègle XII -a despiet que non se pòt confirmar s'ei deth VIII, IX o X- se sap qu'eth castèth siguec bastit pes senhors de Sant Beat, rivaus ena epòca deth comtat de Comenges. A compdar dera documentacion arremassada per autor vos hèm a conéisher quauqu'ues des donades mès subergessentes.

En 1003 un tau Sulmus siguec eth prumèr senhor de St. Beat. Mès era data clau d'aguestes prumeries ei 1017, quan era Val d'Aran dèishe d'apertier ath comtat de Ribagòrça e impausen eth sòn domini, se mès non en Baish Aran, es senhors de Sant Beat. En 1100, Odon, senhor alavetz de Sant Beat, ja ère senhor de Les. En 1233 un aute Odon, patronimic que soentegenes prumèras generacions deth senhoriu, ei confirmat per Jaume I en ua ratificacion escrita, coma senhor de Les, Bausen e Canejan; confirmacion vedibla d'ua causa que venguie d'antic.

Les

Pògui ans mès tard, eth 25 de junhsèga de 1255, Jaume I ven tara Val e puge tath castèth de Les pr'amor des problèmas que i auie, segurament de vasalhatge e de non respècte ara Corona; Ademà, alavetz senhor deth castèth, recep eth rei. Un pacte entre aguesti deth rei catalan ena Val. En 1313 era

Val ei recuperada pes reis d'Aragon; eth senhor de Les jutjauèra gent deth sòn domini e aplicaue era justícia. A compdar de 1326 desapareishen es notícies sus eth castèth e i a un uet documentau important. Non ei enquia 1373, quan un terratrèm de grad 9 ena escala de Richter afècte era Val e d'autoi parçans deth Pirènèu e cau hèr òbres de reestructuracion en castèth; aguest se hè mès petit perque ja non i cau lotjar tanta gent. En 1412 Les ei cremat, atau com d'autoi pòbles aranesi, mès eth castèth ei ben defensat e non ne patís es conseqüències. En 1462, tamb era guèrra entre Joan II e era Generalitat, es sues conseqüències òc que tanhen ath castèth, qu'ei cremat e destruït entre 1471 e

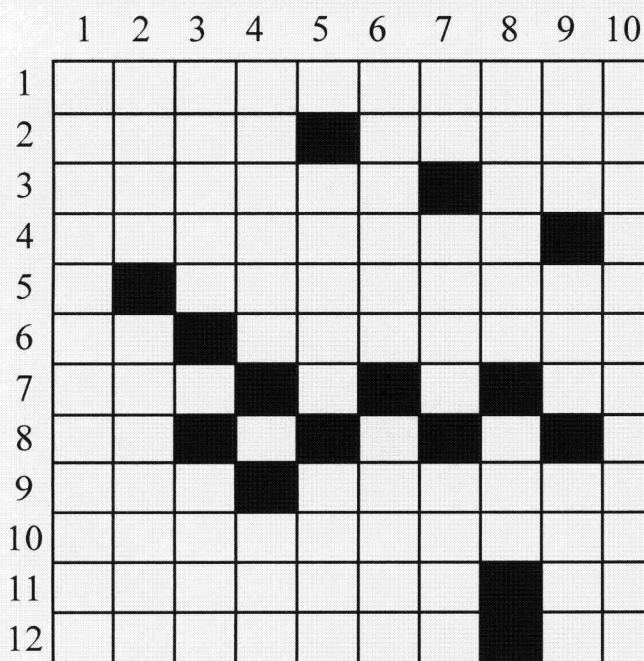
1473. A compdar d'aquiu se profitaran sonque es granes estructures, tor e paredau, utilizades enes conflictes bellics coma punts de vedença.

Dempús dera vedença istorica que mos amièc enquia uns tempsi de servituds, vasalhatges e guèrras 'artesanau', era dusau part se centrèc ena arqueologia. Siguec eth moment dera explicacion dera metodologia de trabalh aplicada en castèth d'ençà que comencèren es prètzhèts en 1994.

Tamb era comprobacion, per miei de diapositiues, des diuerses fases des trabalhs e des diuerses estructures dera bastissa tamb es corresponentes datacions cronologiquas. Còts mos descurbic es interioritats dera arqueologia, es sòns trebucs, era impossibilitat de mecanizar es trabalhs e es 'prètzhèts manuaus' ara ora, per exemple, de trèir ua espasa descubèrta ena tor sense que se des heiguesset. Ath delà d'aguesta espasa de hèr, e des pilèrs de uassi, ceramica e d'autes pèças de metau trobades, era auta 'estèla' deth ser siguec un canon de bronze de petites dimensions que se saue en perfècte estat e qu'ei ua pèça unica dera sua epòca (sègle XIV) pr'amor que normaument eth metau se re honie tà hé-ne ua auta pèça, segontes expliquèc eth baile dera vila, Emili Medan.

Fin finau, siguec un cuert mès profitós intratge en apassionant mon dera arqueologia, era darrèra sciéncia 'artesanau' en paraules de Pere Còts.

ETH CROTZAT DETH DIMENGE

per Cisko

eres. 10. Harà gargalhs sense èster gargolha. 11. Pressanta com ua visita en urgéncies der Espitau. Terminason verbau dera tresau conjugason. 12. Virabocada: mèrca de coches qu'a cèrt gust de citron. Societat 'bric coneishuda'.

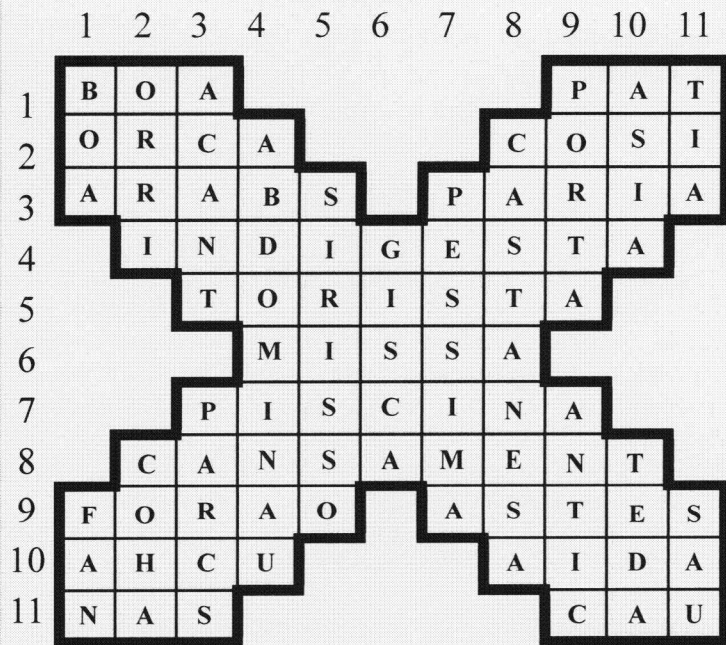
Verticaus: 1. Quauquarrés pujolenc. 2. Era desapareishuda Union de Republicas Socialistes Sovietiques. Arremassarè era eréncia. 3. Espòrt shivalèr. Vocau. Un becut capensús. 4. Aciu que i traparatz dus tipas de teishut parrabastadi. Vocau anarquista. Mes

Orizontaus: 1. Un quin sigue. 2. Man de leon, tigre, eca. Es cinc vocaus mau plaçades. 3. Virabocat: nòm de hemna ara quau dediquèren ua cançon es Nadau. Casa d'audèth. 4. Cremaram, bruslaram. En tot entrar en Garòs. 5. Ua cincau part d'un quilò. De dreita a quèrra: treiria puncha ath creion. 6. Unitat Estratigrafica. Saludar de quinquèvolh manèra. 7. Existie. Eth cu de Ramon. Consonanta vibranta. Usatge o emplec enes *United States*. 8. Letra *d*. Mes-trège en Marimanha. Miei *O*. Era *beta* grèga. Eth melic de Jèp. 9. *Eau* d'ostiu, perhum francès. Ath revès: bric vielhes

der an. 5. Meridionau. Ua anèra 'mau hèta'. Brave òme canonizat. 6. Un Edoard un shinhau 'capvirat'. Ua part deth pòble celtibèr. 7. Sies romans. Capensús: arriu principau dera Garona que baishe de Saboredò. Mòs, nhacada. 8. Organizacion Universau de Nenès Mainadadi eth Ueit d'Abriu. Ua Beatritz bracadada. 9. Règla impausada per ua autoritat superiora e aplicada, teorica-ment, pera Justícia. Miei grumèu. Unitats de temps relatiues, que tanlèu passen pressadament com se hèn interminables. 10. S'aumplirà de hanga eth mainatge.

SOLUCION DETH CROTZAT DETH DARRÈR DIMENGE

per Vicent Simó

NÒTA: Ena solucion deth crotzat dera darrèra setmana i auie un error; atau, era dusau definicion deth 5 orizontau qu'ei **SOS**, pas **SCS** com i diguie.

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Europa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefòn: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dèssenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.

Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.